

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صور تجلسه کمیسیون صادرات و مدیریت واردات

رئیس کمیسیون: سید یوسف حسینی	تاریخ جلسه : ۱۴۰۳/۰۸/۱۴	محل نشست: اتاق بازرگانی تبریز	ساعت شروع : ۱۰:۳۰	ساعت اختتام : ۱۲:۳۰
اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی				
دستور جلسه : - بررسی مشکلات مربوط به واردات محصولات کشاورزی				

صورت مذاکرات :

چهارمین جلسه صحن کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز با محوریت: بررسی مشکلات مربوط به واردات محصولات کشاورزی در روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۸/۱۴ در سالن شماره ۳ اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

سپند شهبازی؛ دبیر کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز: در این جلسه محوریت اینگونه است که تجار مرتبط با صادرات و واردات استان در خصوص مسائل و مشکلات حوزه واردات محصولات کشاورزی، درخواستها و نیازهای خود را مطرح نمایند تا اینکه اتاق تبریز با حمایت از تجار در ارتباط با دستگاهها و ارگانها برای ورود به مسئله واردات اقدامات لازم را انجام دهد. مشکل واردات محصولات کشاورزی یک مشکل ملی است که بهتر است شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی به این مسئله ورود کند.

سید یوسف حسینی؛ رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق بازرگانی تبریز: در خصوص صادرات همایشی توسط اتاق برگزار خواهد شد که بسیاری از صادرکنندگان و اعضای سازمان توسعه تجارت در این همایش حضور خواهند یافت. در این همایش بسیاری از مسائل حوزه صادرات بررسی خواهد شد و حضور فعال استاندار استان آذربایجان شرقی در این همایش بسیار مفید واقع خواهد شد. اتاق تبریز در جهت پیگیری مشکل واردات محصولات کشاورزی با در دسترس بودن کد تعرفه های این محصولات حمایت های خود را دریغ نخواهد کرد و تمام تلاش خود را انجام خواهد داد تا بسیاری از محدودیتها را به حداقل مقدار ممکن برساند. حسینی در خصوص تخصیص ارز واردات محصولات کشاورزی با بیان اینکه طولانی شدن تخصیص ارز برای واردات کالاهای اساسی باعث کند شدن تأمین نیاز بازار و افزایش هزینهها شده است گفت این مسئله اثرات منفی گسترده ای بر روی اقتصاد کشور گذاشته است. وی در ادامه با اشاره به مشکلات صادرکنندگان در رفع تعهد ارزی، خواستار اتخاذ تدابیری در خصوص نحوه انجام پیمان سپاری ارزی شد و بر لزوم تصویب مجلس برای اجرایی شدن موافقتنامه تجارت آزاد میان ایران و کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا تاکید و عنوان کرد که با توجه به امضای دولت های هر شش کشور در اوایل سال ۱۴۰۲، حال بایستی مجالس این کشورها این موافقتنامه را تصویب نمایند تا اجرایی شود و نمایندگان مجلس بایستی این مساله را پیگیری نمایند.

میرطاهر باحجب محمدی، رئیس اتحادیه آجیل و خشکبار استان: در تأمین بسیاری از محصولات کشاورزی من جمله بادام هندی مشکلات جدی داریم که تولید داخلی ندارد و نتیجتاً باید واردات صورت پذیرد تا تهیه این محصول به آسانی امکان پذیر شود چرا که

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

۳۰ درصد مواد تشکیل دهنده آجیل، بادام هندی است. در واردات بسیاری دیگر از محصولات خشکبار پیچیدگی هایی وجود دارد به طور مثال در کشمش مویز، واردات به صورت مجاز امکان پذیر نیست. البته در واردات کشمش تنها کشمش فخری و اصغری محدودیت کمتری دارند. همچنین واردات مغز گردو، مغز فندق و مغز بادام نیز به علت وجود تولید داخلی ممنوع است و بهتر است شرایط واردات برای این محصولات فراهم شود چرا که تولید داخلی این سه محصول کفاف مصرف داخلی را نمی دهد.

اکبر قاسمی؛ نائب رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات: اعضای اتحادیه خشکبار استان در زمینه واردات محصولات کشاورزی مشکلات زیادی دارند. در خصوص واردات سالیانه بیشترین تعداد واردات بادام هندی در چند سال اخیر به سال ۱۳۹۶ مربوط است که میزان واردات در مقابل میزان مصرف بسیار کم بوده است.

رحیم مهربادی؛ سرپرست معاونت بازرگانی و صنایع کشاورزی سازمان جهاد کشاورزی استان: در راستای ممنوعیت واردات بسیاری از محصولات کشاورزی از جمله بادام هندی به این مسئله رسیدگی جدی نمی شود چرا که جزو کالاهای لوکس به حساب می آید.

مجاهد باباپور؛ نماینده گمرک تبریز: در بحث واردات، موانع غیر تعرفه ای باید حذف شود و تنها موانع تعرفه ای مورد چالش قرار گیرد. چنانچه اتحادیه آجیل و خشکبار شاهد به هم خوردن نظم بازار باشد به صورت جدی به بخش واردات این محصولات ورود خواهند کرد. در بحث عدم تنظیم بازار به خصوص در واردات بادام هندی به دلیل نبود تولید داخلی و یا کافی نبودن میزان تولید باید به مسئله واردات رسیدگی شود. متأسفانه در بخش محصولات ذکر شده، یا تولید داخلی به حد مورد نیاز انجام نمی گیرد و یا ممنوعیت واردات باعث ایجاد مشکلات در تامین این کالاها می شود. لذا پیشنهاد می شود پس از بررسی دقیق کدهای تعرفه ای و سابقه وارداتی این کالاها، تصمیمات لازم برای طرح موضوع در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی اتخاذ گردد. گمرک آماده است تا این اطلاعات را به شکل کامل در اختیار اتاق تبریز قرار دهد.

رحیم روانی؛ نماینده معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری: در بحث تنظیم بازار، اولویت با واردات کالاهای اساسی است احتمالاً این مسئله قابل طرح نباشد و بهتر است شورای گفتگو به این مسئله ورود کند. باید ممنوعیت ها را کنار گذاشته و محصولاتی چون مغز فندق، مغز گردو و بادام هندی که از ابتدا واردات آنها مجاز بوده و سپس دچار ممنوعیت وارداتی شده اند را مطرح نماییم.

در این جلسه عنوان شد دولت باید از ماده ۱۶ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی پیروی کند و شرح این قانون چنین است که: وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی قبل از واردات کالاها و یا محصولات بخش کشاورزی (اعم از خام و یا فرآوری شده) و یا مواد اولیه غذایی مورد نیاز صنایع غذایی و تبدیلی موظفند از وزارت جهاد کشاورزی مجوز لازم را اخذ نمایند. همچنین دولت مکلف است به منظور حمایت از تولیدات داخلی، برای واردات کلبه کالاها و محصولات بخش کشاورزی تعرفه موثر وضع نماید به گونه ای که نرخ مبادله همواره به نفع تولیدکننده داخلی باشد.

تبصره ۱- واردات نهاده های تولید بخش کشاورزی (از قبیل بذر، نهال، کود و سم) با هماهنگی و اخذ مجوز وزارت جهاد کشاورزی از اعمال تعرفه موثر مستثنی می باشد.

تبصره ۲- مسئولیت انتخاب ابزار تعرفه ای، تعیین سهمیه مقداری، زمان ورود و مقدار تعرفه برای کالاهای کشاورزی و فرآورده های غذایی با وزارت جهاد کشاورزی خواهد بود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

موضوع دیگری که در این جلسه مطرح شد موضوع کد IRC بود که این کد در حقیقت به عنوان یک ابزار کلیدی برای تایید اصالت محصولات در ایران استفاده می شود. با استفاده از این کد، مصرف کنندگان، مسئولان و حتی خرده فروشان می توانند اصالت محصول را استعلام کنند و از قانونی و ایمن بودن آن اطمینان حاصل نمایند.

وجود کد IRC به کاهش محصولات تقلبی و غیرمجاز در بازار کمک می کند. هر محصولی که این کد را داشته باشد، از فیلترهای دقیق سازمان های مربوطه عبور کرده و تاییدیه های لازم را دریافت کرده است. با وارد کردن کد IRC در سامانه های مرتبط، اطلاعات کاملی از محصول از جمله مشخصات تولیدکننده، تاریخ تولید و انقضاء و دیگر جزئیات مهم به دست می آید. این امر به مصرف کنندگان کمک می کند تا با اطمینان بیشتری از محصولات استفاده کنند.

مصوبات جلسه :

ردیف	متن مصوبه
۱	مقرر شد در جهت طرح مشکل محدودیت واردات محصولات کشاورزی، پس از دریافت اطلاعات زیر، موضوع به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان ارجاع شود: - اطلاعات مربوط به میزان مصرف سالیانه محصولات پنبه گانه مطرح شده در جلسه (بادام هندی، مویز، مغز گردو، مغز بادام و مغز فندق) توسط اتحادیه آجیل و خشکبار استان برآورد شود و در اختیار کمیسیون قرار گیرد. - اطلاعات مربوط به واردات محصولات پنبه گانه مطرح شده در جلسه (بادام هندی، مویز، مغز گردو، مغز بادام و مغز فندق) توسط گمرک تهیه و در اختیار کمیسیون قرار گیرد.
۲	کمیسیون، پیگیری پیشنهاد تفویض اختیار مجوز واردات و مراحل ثبت سفارش محصولات کشاورزی به استان را در دستور کار قرار دهد.

داده های گمرک ایران در مورد واردات محصولات کشاورزی:

• براساس داده‌های گمرک ایران و وزارت جهاد کشاورزی طی سال ۱۴۰۲ درحالی حجم صادرات بخش کشاورزی و غذا به ۸/۵ میلیون تن به ارزش ۶/۲ میلیارد دلار رسیده که این مقادیر برای واردات به ترتیب ۲۵ میلیون تن به ارزش ۱۷/۴ میلیارد دلار بوده است. به عبارتی طی سال گذشته تراز تجاری بخش کشاورزی منفی ۱۶/۵ میلیون تن به ارزش بیش از ۱۱ میلیارد دلار بوده است.

• اینکه چرا این آمارها مهم بوده، باید گفت نگاهی به داده‌های تجارت ایران در سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد طی سال ۱۴۰۲ از مجموع تراز تجاری منفی تجارت غیرنفتی حدود ۷۰ درصد آن را تراز تجاری منفی اقلام کشاورزی و غذا به خود اختصاص داده است. بخش قابل تأمل تراز تجاری منفی بخش کشاورزی اینجاست که مرور داده‌های تجارت خارجی ایران نشان می‌دهد درحالی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ تراز تجاری منفی بخش کشاورزی و غذا حول و حوش ۳ تا ۴ میلیارد دلار بوده اما این مقدار از سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به ۱۱ تا ۱۳ میلیارد دلار رسیده است. همچنین تراز تجاری محصولات کشاورزی و صنایع غذایی (بخش کشاورزی) در دو ماه نخست سال ۱۴۰۳، منفی ۱۳۷۵ میلیون دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۰.۸ درصد بدتر شده است (ارزش صادرات ۲۱.۳ درصد و ارزش واردات ۱۵.۳ درصد افزایش داشته است). کسری تراز تجاری دو ماهه سال ۱۴۰۳ نسبت به میانگین ۶ سال منتهی به ۱۴۰۲ که منفی ۱۲۳۵ میلیون دلار بوده، ۱۱.۳ درصد بدتر شده است.

• تراز تجاری محصولات کشاورزی در دو ماهه سال ۱۴۰۳، منفی ۱۴۴۴ میلیون دلار بوده که این شاخص نسبت به مدت مشابه سال قبل ۱۱.۷ درصد بدتر شده است (ارزش صادرات ۲۱.۳ درصد و ارزش واردات ۱۵.۳ درصد افزایش داشته است). کسری تراز تجاری دو ماهه سال ۱۴۰۳ نسبت به میانگین ۶ سال منتهی به ۱۴۰۲ که منفی ۱۳۲۷ میلیون دلار بوده، ۸.۸ درصد بدتر شده است.

• تراز تجاری محصولات صنایع غذایی در دو ماهه امسال، ۶۹ میلیون دلار بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۲.۴ درصد رشد داشته است (ارزش صادرات ۲۱.۲ درصد کاهش و ارزش واردات ۱۵.۷ درصد افزایش داشته است). تراز تجاری دو ماهه سال ۱۴۰۳ نسبت به میانگین مدت مشابه در ۶ سال منتهی به ۱۴۰۲ که ۹۲ میلیون دلار بوده ۲۵ درصد کاهش یافته است.

• ۵ دلیل باعث افزایش تراز تجاری منفی محصولات کشاورزی و غذا شده است:

- ۱_ افزایش میل به واردات در نتیجه سیاست ارزی دولت یعنی تخصیص یارانه به واردات؛
- ۲_ خشکسالی‌های چند سال اخیر
- ۳_ بحران روسیه و اوکراین
- ۴_ سیاست‌های تنظیم بازار دولت
- ۵_ کاهش میل به تولید در بخش‌های حمایتی (واردات ارزان تر از تولید).

• کارشناسان معتقدند بخشی از افزایشی که در نتیجه خشکسالی‌ها رخ داده قابل کنترل نبوده اما اجرای سیاست ارز ترجیحی و اختصاص یارانه به واردات بدون اجرای برنامه افزایش تولید و مدیریت تعداد اقلام وارداتی این ناترازی را در بخش کشاورزی و غذا تشدید کرده است.

• قابل ذکر است که تخصیص ارز دولتی به کالاهای اساسی منجر به گسترش شکاف میان نرخ ارز ترجیحی با نرخ ارز در بازار غیررسمی می‌شود. در چنین شرایطی تمایل نسبت به واردات افزایش می‌یابد. همچنین زمانی که ارز ترجیحی را به یک کالا تخصیص می‌دهیم بخش از این واردات در فرآیند توزیع گم یا در بازار فروخته می‌شود و به دست تولیدکننده دام و طیور نمی‌رسد و عملاً بخشی از آن هدر رفته و از چرخه توزیع رسمی دولت خارج می‌شود.

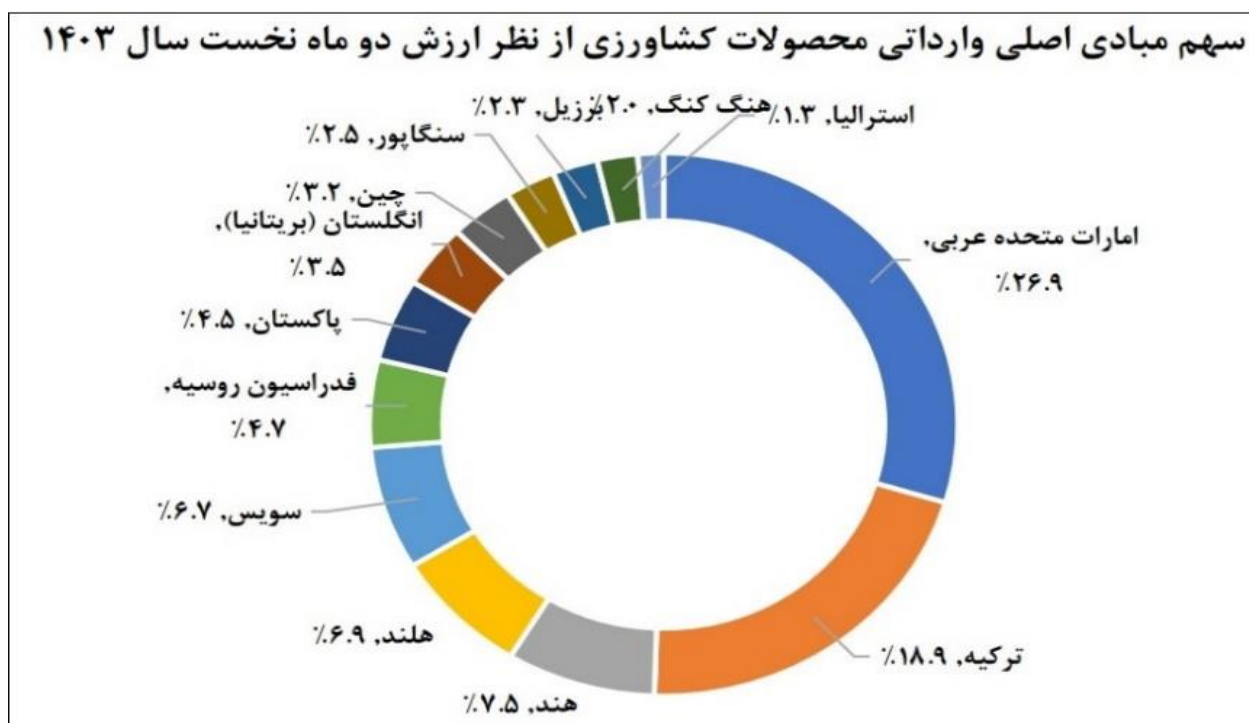
• در ۴ سال اخیر علاوه بر مساله بروز پاندمی کرونا، خشکسالی و کم‌بارشی در کشور سبب شد رقم واردات گندم و اغلب اقلام زراعی کشور افزایش قابل توجهی پیدا کند. با توجه به اینکه تولیدات ما در حوزه محصولات مکمل نظیر جو، یونجه، علوفه و... برای تامین نیاز کشور کافی نبود، واردات ذرت، کنجاله و مواردی از این دست نیز از رقم تاریخی خود فاصله گرفت و افزایش چشمگیری یافت. این عوامل بر تولید ما تاثیر قابل توجهی گذاشت و بخشی از نیاز کشور که پیش از این از طریق تولید داخل تامین می‌شد، حالا از طریق واردات تامین می‌شود. باید توجه داشت که جنگ اوکراین و روسیه به واسطه اینکه این دو کشور دو تولیدکننده بزرگ محصولات کشاورزی به‌ویژه

زراعی و غلات هستند، زنجیره تامین جهانی را دچار مشکل کرد و قیمت‌ها در نتیجه جنگ و تنش میان روسیه و اوکراین و همچنین نیاز وارداتی ما به لحاظ ارزی افزایش پیدا کرد.

• یکی از دلایل موثر دیگر در رابطه با تراز تجاری منفی در حوزه کشاورزی به سیاست‌های تنظیم بازار دولت بازمی‌گردد. دولت می‌خواهد اطمینان حاصل کند که این اقلام با قیمت خیلی پایین‌تر به دست مردم می‌رسد و قصد دارد سیاست‌های حمایتی، همه طبقات و به‌ویژه طبقات کم‌درآمد را شامل شود تا نیازهای خوراکی و سفره خانوارهای این طبقه با قیمت بسیار پایین‌تر تامین شود. در نتیجه دولت به جای اینکه برای مثال به ۵ یا ۶ کالا ارز ترجیحی اختصاص دهد، گستره واردات و کالاهای اساسی را بیشتر می‌کند و برای مثال به ۱۵ کالا ارز دولتی را تخصیص می‌دهد. از همین روی حجم واردات افزایش پیدا می‌کند. به بیان بهتر دولت هر قدر این سفره را به زعم خود گسترده‌تر پهن کند و اقلام بیشتری را با ارز ترجیحی در آن جای دهد، حجم واردات ما افزایش خواهد یافت و بعضاً برخی از مردم این کالاها را جایگزین کالاهای گران‌تر می‌کنند.

• باتوجه به اطلاعات آماری سال ۱۴۰۳ : مقدار واردات محصولات کشاورزی در دو ماهه امسال، ۴۰۴۶ هزار تن به ارزش ۲۳۸۰ میلیون دلار بوده که از نظر وزن ۶۹.۲ درصد کل واردات کشور (مقدار واردات کل کشور ۵۸۴۸ هزار تن) و از نظر ارزش ۲۶.۳ درصد کل واردات کشور (ارزش واردات کل کشور ۹۰۶۵ میلیون دلار) را شامل می‌شود. ارزش واردات در این مدت ۱۵.۳ درصد بیشتر از مدت مشابه سال قبل و در مجموع نیز رشد ۱۴ درصدی نسبت به میانگین ۶ سال منتهی به دو ماهه سال ۱۴۰۲ مشاهده می‌شود. اقلام عمده وارداتی محصولات کشاورزی در دو ماهه ۱۴۰۳، شامل ذرت دامی به ارزش ۶۴۸ میلیون دلار با سهم ۲۷.۲ درصد، کتچاله به ارزش ۴۸۲ میلیون دلار و سهم ۲۰.۳ درصدی، روغن نباتی به ارزش ۲۶۷ میلیون دلار با سهم ۱۱.۲ درصد، دانه سویا با ارزش ۲۰۳ میلیون دلار و سهم ۸.۵ درصدی، برنج با ارزش ۱۹۶ میلیون دلار و سهم ۸.۲ درصدی، گوشت قرمز با ۱۸۸ میلیون دلار و سهم ۷.۹ درصدی، قند و شکر با ۱۲۲ میلیون دلار و سهم ۵.۱ درصدی و انواع میوه با ارزش ۸۸ میلیون دلار و سهم ۳.۷ درصدی از محصولات کشاورزی را شامل می‌شوند. محصولات مذکور ۹۲.۲ درصد از ارزش محصولات کشاورزی وارد شده را شامل می‌شوند.

• درنهایت: کشورهای عمده مبدا واردات از نظر ارزش محصولات کشاورزی آنها به ترتیب شامل امارات متحده عربی ۶۴۱، ترکیه ۴۵۱، هند ۱۷۸، هلند ۱۶۴، سوئیس ۱۵۹، فدراسیون روسیه ۱۱۳، پاکستان ۱۰۷، انگلستان ۸۲.۲، چین ۷۵.۸، سنگاپور ۶۰، برزیل ۵۴، هنگ کنگ ۴۸ و استرالیا ۳۰.۶ میلیون دلار بوده که در مجموع ۹۰.۸ درصد کل ارزش واردات محصولات کشاورزی کشورمان را به خود اختصاص داده‌اند.

- کاهش میل به تولید در بخش‌های حمایتی نیز موضوع دیگری است که در اثر توجه‌پذیر نبودن تولید در مقایسه با واردات رخ می‌دهد. به بیان بهتر وقتی هزینه واردات ارزان‌تر از تولید یک محصول یا کالا در داخل کشور می‌شود و ارزش ترجیحی و دولتی به کالاهای خارجی اختصاص پیدا می‌کند، واردات به صرفه می‌شود و انگیزه تولید در برخی اقالام حمایتی از بین می‌رود؛ در نتیجه حجم واردات افزایش پیدا می‌کند.

- وضعیت صادرات و واردات و تراز تجاری محصولات کشاورزی تا آخر سال ۱۴۰۲ به صورت نمودار به شرح زیر

است:

وضعیت وزنی صادرات؛ واردات و تراز تجاری بخش کشاورزی از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ (هزارتن)

ارزش دلاری صادرات؛ واردات و تراز تجاری بخش کشاورزی از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ (میلیون دلار)

